

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **A. A.**, bývajúcej v J., zastúpenej JUDr. M. K., advokátom Advokátskej kancelárie JUDr. K., JUDr. K. a spol. so sídlom v K., proti žalovanej **K. K.**, bývajúcej v H. Č., zastúpenej JUDr. J. P., advokátom v P., **o určenie vlastníckeho práva**, vedenej na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 8 C 281/2005, o vylúčení sudcov Krajského súdu v Prešove JUDr. A. K., JUDr. B. B. a JUDr. M. F. členov senátu 16 Co, takto

r o z h o d o l :

Sudcovia Krajského súdu v Prešove JUDr. A. K., JUDr. B. B. a JUDr. M. F. **n i e s ú v y l ú č e n í** z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 16 Co 115/2011 (vec Okresného súdu Humenné sp. zn. 8 C 281/2005).

O d ô v o d n e n i e

Predsedníčka senátu Krajského súdu v Prešove JUDr. A. K. v konaní vedenom na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 16 Co 115/2011 predložila vec na rozhodnutie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky z dôvodu námietky zaujatosti uplatnenej žalovanou voči členom odvolacieho senátu 16 Co.

V námietke zaujatosti z 30. augusta 2011 (čl. 313 - 317 spisu) žalovaná uviedla, že a námietku zaujatosti vznáša voči JUDr. A. K. a zostávajúcim členom odvolacieho senátu z dôvodu podania sťažnosti z 30. augusta 2011 na JUDr. A. K. Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky a Súdnej rade Slovenskej republiky pre porušenie jej základných práv (práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy) v dôsledku postupu odvolacieho senátu vo veci sp. zn. 7 Co 82/2009, ktorý pri vydaní rozsudku z 22. októbra 2009 nepostupoval podľa relevantných procesných noriem (§ 132 O.s.p.) a svoje rozhodnutie nezdôvodnil ústavne konformným spôsobom. Žalovaná

z dôvodu podania sťažností na menovanú sudkyňu vyslovila obavu o nestrannom rozhodovaní senátu 16 Co Krajského súdu v Prešove.

JUDr. A. K., JUDr. B. B. a JUDr. M. F., členovia senátu 16 Co, k vznesenej námietke zhodne uviedli, že sú bez pomeru k veci i účastníkom konania ani k ich zástupcom a preto sa necítia byť zaujatí.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Prešove (§ 16 ods. 1 O.s.p.) posudzoval opodstatnenosť uvedenej námietky zaujatosti z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci v zmysle § 14 O.s.p.

Inštitútom vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť (§ 14 až § 16 O.s.p.) sa v občianskom súdnom konaní garantuje základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Nestrannosť sa definuje spravidla ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti (nadŕžania určitej procesnej strane).

Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O.s.p.). Obsahom práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie veci nestranným súdom je povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

Z hľadiska ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p. je právne významný vzťah sudcu, a to buď:

1/ k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne – napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť)

2/ k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)],

3/ k zástupcom účastníkov konania (viď vyššie 2.).

Explicitne je definované tzv. zákonné vylúčenie sudcu a to vtedy, ak sudca rozhodoval vec na súde nižšieho stupňa, a naopak (§ 14 ods. 2 O.s.p). V prejednávanom veci o takýto prípad nejde.

Námietka žalovanej vzhľadom na nižšie uvádzanú judikatúru predstavuje výnimku z ustanovenia § 14 ods. 3 O.s.p., vzťahujúcu sa na dôvody vylúčenia založené v postupe súdu o prejednávanej veci, alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach.

Sudca sa má objektívne javiť v očiach strán, že je nestranný, a zároveň musí byť vylúčená akákoľvek vonkajšia oprávnená pochybnosť o jeho nestrannosti. Právo na nestranného sudcu je súčasťou práva na spravodlivý proces, ktorý je zaručený nielen ústavou, ale aj Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Z toho vyplýva, že pri posudzovaní otázok nestrannosti treba v každom prípade zohľadniť judikatúru Ústavného súdu SR a Európskeho súdu pre ľudské práva.

K tomu možno citovať napríklad z rozhodnutia Ústavného súdu SR sp.zn. III. ÚS 47/05: "Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, čo znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodovanie vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti pre uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ súd má právomoc o takomto práve rozhodnúť (III. ÚS 71/97). Nestrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Nestrannosť sudcu je zvyčajne definovaná ako absencia predsudku alebo zaujatosti v konkrétnej veci."

Z tohto judikátu, ktorý je súhrnom ustálenej judikatúry aj Európskeho súdu pre ľudské práva, vyplýva najmä to, že objektívna nestrannosť sa nikdy neposudzuje podľa subjektívneho

hľadiska sudcu, ale podľa vonkajších objektívnych skutočností. V danom prípade teda platí tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán.

Ani Občiansky súdny poriadok nemôže obísť tieto zásadné rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky a Európskeho súdu pre ľudské práva, a preto treba trvať na tom, aby sa analyzovaná situácia (uvádzaná žalovanou) posudzovala so zreteľom na citovanú judikatúru, z ktorej vychádza i Najvyšší súd Slovenskej republiky (napr. sp.zn. Nc 72/03): Pokiaľ sa sudcovi výnimočne, napriek uvedeným požiadavkám, nepodarí predísť vzniku situácie, v ktorej jedna procesná strana prezentuje svoje pochybnosti o jeho nezaujatosti a vyvodzuje ich preukázateľným spôsobom zo skutočností vyvolaných samotným sudcom tým, že mu v prejednávanej veci opakovane vadným jednostranným procesným postupom znemožnil realizáciu niektorého zákonného procesného práva a v dôsledku toho tiež porušil povinnosť zabezpečiť účastníkom rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv, treba tieto pochybnosti považovať za závažné a priznať im význam aj bez priameho preukázania existencie pomeru sudcu k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom.

Vychádzajúc z dôvodov nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. III. ÚS 412/2010 z 25. januára 2011 vo veci sp.zn. 7 Co 82/2009 (č.l. 290 – 305 spisu) možno zistiť, že porušenie základných práv žalobkyne na spravodlivý proces a práva vlastniť majetok vyplýva z nenaplnenia ústavných požiadaviek riadneho a presvedčivého odôvodnenia rozsudku vydaného 22. októbra 2009 pri vyhodnocovaní dôkazov a nedostatočnej odpovede na relevantné argumenty formulované žalovanou v odvolaní.

Z vyššie uvedeného sa však Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky jednoznačne nejaví, že by konajúci senát zámerne viedol opakovane konanie spôsobom, ktorým by chcel porušovať základné práva žalovanej do miery, ktorá by ho z objektívneho hľadiska stavala mimo ústavné kritérium jeho nestrannosti.

Sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy je povinný vykladať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia, v zmysle (§ 2 ods. 2 zák.č. 385/2000 Z.z. v znení zmien a doplnkov) a je povinný prejednať a rozhodnúť všetky veci, ktoré mu boli pridelené v súlade s platným rozvrhom práce súdu. Obsah tohto práva a povinnosti je základným predpokladom výkonu funkcie sudcu.

Pri posudzovaní dôvodnosti námietky zaujatosti vznesenej žalovanou voči členom odvolacieho senátu 16 Co Krajského súdu v Prešove o skutočnostiach vylučujúcich sudcov z prejednávania a rozhodovania vecí vychádzal Najvyšší súd Slovenskej republiky zo zákonnej prezumpcie nestrannosti sudcov a z toho, že výnimky z tejto prezumpcie stanovuje iba zákon. Sudcovia sú totiž vo všeobecnosti vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí (len vtedy alebo až vtedy), ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti (viď ustanovenie § 14 ods. 1 O.s.p.).

Žalovaná ako dôvod vylúčenia namietaných sudcov (troch členov odvolacieho senátu) z prejednávania a rozhodovania vecí vidí v tom, že podala sťažnosť i keď len voči sudkyňi JUDr. A. K., využívúc svoje základné právo – petičné právo v zmysle článku 27 Ústavy Slovenskej republiky. Prezentovaný dôvod založený len na výkone základných práv na základe zákona bez ďalšieho nezakladá ani nesvedčí o existencii vzťahu (subjektívnej alebo objektívnej povahy) relevantného z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p.

So zreteľom na to Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol, že sudcovia odvolacieho senátu 16 Co Krajského súdu v Prešove JUDr. A. K., JUDr. B. B. a JUDr. M. F. **n i e s ú v y l ú č e n í** z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 16 Co 115/2011 (vec Okresného súdu Humenné sp. zn. 8 C 281/2005).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 17 . októbra 2011

JUDr. Daniela Š v e c o v á , v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť :
Hrčková Marta